

ANY POMPEU FABRA 2018

enguany se celebren els 150 anys del naixement de Pompeu Fabra (1868-1948), autor de la normativa ortogràfica, gramatical i lèxica del català contemporani, i els 100 anys de la publicació de la *Gramàtica catalana*.

El Govern de Catalunya ha acordat commemorar oficialment l'esdeveniment i ha declarat Any Pompeu Fabra aquest 2018. Amb l'objectiu d'honorar-ne la figura i l'obra, durant

l'any s'organitzaran activitats que siguin també un estímul per reforçar la vitalitat de la llengua i que la projectin amb força cap al futur.

La ciutat de Mataró s'uneix a aquesta celebració amb l'organització d'un programa d'actes ampli i variat que inclou exposicions, hores del conte, Scrabble gegant i projeccions, entre altres activitats destinades a tots els públics.

MAIG

MOSTRA DOCUMENTAL

Del 2 al 16

Biblioteca Pompeu Fabra

Mostra de documents relacionats amb la figura de Pompeu Fabra i la seva obra.

SCRABBLE GEGANT

Dimecres 16, a les 10 del matí

Dijous 17, a 2/4 de 7 de la tarda

Biblioteca Pompeu Fabra

Vine a jugar a construir paraules en català.

HORA DEL CONTE

La lletra A que no volia ser vermella

Dimarts 29, a les 6 de la tarda

Biblioteca Pompeu Fabra

Al País de les Lletres sempre els ha agradat jugar a fet i amagar. Un dia, la lletra A descobreix amb la lletra Xeix i unes altres amigues que si es posen ben juntes i pronuncien el seu nom són capaces de dir coses tan estranyes com ATXIM! D'aleshores ençà, a banda de curar els constipats, al País de les Lletres ja no es juga només a fet i amagar com abans, sinó també al divertit joc de construir paraules.

A càrrec de Mercè Garcia

JUNY

HORA DEL CONTE ESPECIAL

Juguem a les paraules

Dimarts 19, a les 6 de la tarda

Biblioteca Pompeu Fabra

La protagonista principal d'aquesta sessió té una peculiaritat: li agrada molt i molt col·leccionar coses. Col·lecciona cromos, taps d'ampolla, granets de sorra, campanes..., però té una col·lecció molt especial: la col·lecció de paraules. Li encanta jugar amb la seva col·lecció de paraules i divertir-se amb elles construint frases, poesies o contes. Amb la col·lecció de paraules anirem enfilant un per un els contes de la sessió.

A càrrec de Noemí Caballer

AGOST

ESPAI CREATIU

La paraula i la imatge

De l'1 al 17

Biblioteca Pompeu Fabra

El *Diccionari general de la llengua catalana* ens proposa la paraula i tu en fas el dibuix. Activitat de lleure adreçada als infants que venen a la biblioteca per fer entendre, de manera divertida, la definició de les paraules.

SETEMBRE

EMPEDRAT DE CONTES

Paraules llamineres

Dimarts 4, a les 6 de la tarda

Biblioteca Pompeu Fabra

De paraules, no en tens mai prou. Són dolces o salades, suaus o amargues, a vegades àcides i atrevides. Però sempre t'agrada conèixer-ne d'altres, d'antigues o de noves, assaborir-les, jugar amb elles, gaudir-les. Guaita que llamineres són!

A càrrec de Gisela Llímona

OCTUBRE

PROJECCIÓ DOCUMENTAL

El meu avi. Pompeu Fabra, des de la distància

Divendres 19, a les 11 del matí

Biblioteca Pompeu Fabra

Un repàs de la trajectòria professional i personal del gramàtic Pompeu Fabra, complementada amb els records dels seus nets i altres persones relacionades amb el món de les lletres.

CLUB DELS SETCIÈNCIES

Què vol dir "setciències"?

Divendres 19, a les 6 de la tarda

Biblioteca Pompeu Fabra

Durant aquesta sessió els membres del club treballaran el significat de la paraula "setciències" a través dels diversos recursos documentals que ofereix la biblioteca. Adreçat a nois i noies de 8 a 12 anys. Places limitades. Amb inscripció prèvia a la biblioteca.

A càrrec d'Eva Delgado i Mercè Garcia

NOVEMBRE

EXPOSICIÓ

Pompeu Fabra, el científic de la llengua

De 2 al 23

Biblioteca Pompeu Fabra

Aquesta exposició repassa les fites més importants del treball del filòleg: les primeres passes, els reconeixements, la publicació de les normes, els partidaris i els detractors, els criteris i la vigència de la codificació.

MOSTRA DOCUMENTAL

Del 6 al 30

Biblioteca Pompeu Fabra

Mostra de documents relacionats amb la figura de Pompeu Fabra i la seva obra.

APARADOR CULTURAL

Del 6 al 30

Biblioteca Pompeu Fabra

Durant el mes de novembre, en un espai rellevant de la biblioteca, crearem un aparador per commemorar els 150 anys del naixement de Pompeu Fabra.

CONFERÈNCIA

Dijous 8, a les 7 de la tarda

Biblioteca Pompeu Fabra

La conferència farà especial incidència en la tasca de Pompeu Fabra, que va codificar i modernitzar la llengua i la va fer apta per als diversos estils i funcions. Així mateix posarà en valor el gran arrelament social de la seva figura i la seva obra arreu de Catalunya.

A càrrec de Genís Sinca

SUPERDICTAT

Dimecres 14, a les 10 del matí

Dijous 15, a 2/4 de 7 de la tarda

Biblioteca Pompeu Fabra

Dictat de paraules amb tres nivells de dificultat, amb premis per als tres primers classificats. Concurs obert a totes les persones majors de 18 anys.

HORA DEL CONTE ESPECIAL

Mestre Fabra, caçador de paraules

Dimarts 20, a les 6 de la tarda

Biblioteca Pompeu Fabra

La Carola viu en una casa plena de llibres que amaguen coses màgiques i inimaginables. Tota aquesta biblioteca és del seu pare, un home ben especial que és tot un savi i un gran mestre de les paraules: es diu Pompeu Fabra. El Mestre Fabra estima les paraules, les adorm, les riu i les somia; les pesca, les planta i les cull; les caça! Sí, és tot un caçador de paraules que s'ha proposat posar fil a l'agulla, fer neteja i ordenar-les com cal.

Espectacle recomanat a partir de 6 anys.

A càrrec de Clara Soler

BIBLIOTECA POMPEU FABRA

Plaça d'Occitània, s/n

tel. 937 412 920

b.mataro.pf@diba.cat

08302 MATARÓ

HORARI

de dilluns a divendres

de 9.30 a 14 h

de 15.30 a 20.30 h

dissabtes

de 10.30 a 14 h i

de 15.30 a 19.30 h

 culturamataro.cat

 bibliotecavirtual.diba.cat

 Biblioteques de Mataró

 @bibliosmataro

 bibliosmataró

EDITA I ORGANITZA:

AMB EL SUPORT DE:

BIBLIOTECA ANTONI COMAS

C. d'Enric Prat de la Riba, 110

tel. 937 022 813

b.mataro.ac@diba.cat

08301 MATARÓ

HORARI

dilluns, dimarts i dijous

de 15.30 a 20.30 h

dimecres i divendres

de 9.30 a 20.30 h

dissabtes

de 10 a 14 h

Pompeu Fabra

1868 / 1948

Pompeu Fabra i Poch va ser un científic brillant, que va codificar i modernitzar la llengua catalana i la va fer apta per als diversos estils i funcions.

 Biblioteques de Mataró

« Mataronins, pensem que per damunt de tot hi ha el redreçament de la nostra llengua »

2018, commemoració dels 150 anys del naixement de Pompeu Fabra i 100 anys de la *Gramàtica catalana*

Inauguració del monòlit dedicat a Pompeu Fabra. Any 1968. D'esquerra a dreta: l'alcalde Pedro Crespo; Carola Fabra, filla del Mestre; Jesús Segura, president de la comissió organitzadora; Lluís Soler, regidor de cultura.

Arxiu fotogràfic: Òmnium Maresme

Aquest 2018 fa 150 anys del naixement del lingüista i gramàtic Pompeu Fabra i Poch (Gràcia, 1868 – Prada de Conflent, 1948) i 100 anys de la publicació de la seva *Gramàtica catalana*.

Si ens fixem en Mataró, aquest any també en fa 100 de la celebració dels Jocs Florals que va presidir Pompeu Fabra i 50 anys dels actes del centenari del seu naixement. És interessant, doncs, repassar les relacions familiars, professionals i d'amistat que Fabra va mantenir amb Mataró i amb alguns mataronins.

MATARÓ 1811. CASAMENT DE L'AVI DE POMPEU FABRA

L'avi patern de Fabra, Adrià Fabra i Casals, passamaner d'ofici, va viure uns anys a la nostra ciutat. Va tenir una joventut moguda, viatjant d'un costat a l'altre del país. A principis de 1810 s'establí a Mataró, on el 29 de desembre de 1811 es casà a l'església de Santa Maria amb Teresa Parera i Farga. Poc després morí la seva dona i, al cap d'un temps, per no quedar sol a Mataró, Adrià Fabra tornà a Barcelona, on el 1816 es casà amb Marianna Roca. D'aquest matrimoni naixeria el pare de Pompeu Fabra, Josep Fabra i Roca.

Josep Puig i Cadafalch (Mataró, 1867 – Barcelona, 1956). Fabra i Puig s'havien conegut en la seva època d'estudiants. L'any 1891, acabada la carrera, tots dos van obrir una acadèmia a Barcelona per preparar alumnes per a l'examen de batxillerat. L'any 1892, Puig va deixar l'acadèmia en ser nomenat arquitecte municipal de Mataró. Fabra hi va continuar fins que es traslladà a Bilbao com a catedràtic de química a l'Escola d'Enginyers d'aquella ciutat.

L'any 1907 Prat de la Riba, com a president de la Diputació de Barcelona, crea l'Institut d'Estudis Catalans (IEC). Puig demanarà a Prat de la Riba que nomeni Fabra per ser al capdavant de la Secció Filològica de l'Institut. L'any 1912 és designat director de les Oficines Lexicogràfiques de l'IEC i titular de la càtedra de català que creà la Diputació de Barcelona. Fabra l'ocuparà de 1912 a 1924 i posteriorment, durant la República, de 1932 a 1939. Serà Antoni Comas i Pujol (Mataró, 1931 – Barcelona, 1981) qui, l'any 1966, guanyarà la primera càtedra de llengua i literatura catalanes que institueix la Universitat de Barcelona, per succeir, d'alguna manera, Pompeu Fabra.

L'any 1917 mor Prat de la Riba, i Puig i Cadafalch el substitueix com a president de la Mancomunitat de Catalunya. La relació entre Fabra i Puig serà encara més estreta. L'amistat d'ambdós durarà tota la vida, amb alts i baixos a causa del caràcter difícil de Puig

Julià Gual i Masoller (Mataró, 1905 – Perpinyà, 1964), periodista i escriptor, va entrar en contacte amb Fabra a l'exili.

Al camp de refugiats d'Argelers, va fer amistat amb Ferran Rahola, que anys més tard seria gendre de Fabra en casar-se amb la seva filla Dolores.

A l'exili Fabra va viure a Illa del Riberat, Montpeller i Perpinyà, fins que Rahola va demanar a Gual que cerqués a Prada un habitatge per a Fabra i la seva família. Gual, el 1942, li va trobar un pis al carrer dels Marxants, 15, on va viure fins a la seva mort, el dia de Nadal de 1948. Durant aquests anys la relació d'ambdós va ser molt intensa, quasi diària. A l'enterrament de Fabra, el periodista mataroní fou una de les persones que duien el taüt i que, travessant els carrers de Prada de Conflent, arribà al cementiri d'aquesta localitat al peu del Canigó.

També parlarem de la relació de Fabra amb dues persones nascudes a Barcelona, tot i que de famílies originàriament mataronines.

Emili Guanyavents i Jané (Barcelona, 1860 – 1941). Lliurepensador, poeta, traductor i corrector. El seu pare, Nicolau Guanyabens i Clausell, era mataroní i oncle de Nicolau Guanyabens i Giralt, metge, músic i poeta. Guanyavents treballà amb Fabra a la revista *L'Avenç*¹ i a l'IEC. Fabra l'apreciava molt i el valorava com a corrector. Modificà el seu primer cognom Guanyabens per Guanyavents. És l'autor de la lletra actual d'El Segadors.

Francesc Matheu i Fornells (Barcelona, 1851 – Sant Antoni de Vilamajor, 1938). Editor, escriptor i poeta, fill d'un advocat mataroní. La seva ferma oposició a les reformes lingüístiques li va ocasionar dures polèmiques amb Fabra, ja que es negà fins a l'últim moment a acceptar les normes de l'IEC. Des de

¹ Revista fundada per Massó i Torrents. Des de la revista es va iniciar la campanya lingüística encarrilada a modificar l'ortografia i posar el llenguatge escrit d'acord amb el parlat. Als seus inicis es titulava *L'Avens*.

1871 intervingué en l'organització dels Jocs Florals. Destacà com a editor en publicar, entre altres, les obres completes de Costa i Llobera i Marià Aguiló.

MATARÓ 1918. ELS JOCS FLORALS

El 28 de juliol, la Joventut Nacionalista de la Unió Regionalista de Mataró i el setmanari *La Nau* organitzaren uns Jocs Florals al Teatre Clavé que va presidir Pompeu Fabra. Aquests Jocs van tenir un ressò important pel discurs que hi va pronunciar el Mestre i per la qualitat i el nom dels poetes. Va guanyar la Flor Natural Josep Carner; el premi a la Pàtria fou per a Josep M. de Sagarra, i també hi van ser premiats Ventura Gassol i Clementina Arderiu.

En el seu discurs, Fabra va parlar de la necessitat de treballar per depurar la llengua i del paper dels escriptors joves en aquesta tasca. Va acabar dient: «Mataronins, pensem que per damunt de tot hi ha el redreçament de la nostra llengua».

La reina dels Jocs Florals va ser la neboda de Fabra, Teresa Baladia i Mestre.

MATARÓ 1968. CENTENARI DEL NAIXEMENT DE FABRA

Amb motiu del centenari del seu naixement, es van organitzar una sèrie d'actes per commemorar l'efemèride. La mateixa comissió que l'any anterior havia organitzat els actes del centenari de Puig i Cadafalch en seria la impulsora. S'hi van adherir més de trenta entitats i l'Ajuntament va donar-hi suport. La presidència de la comissió l'exercí el Cercle Catòlic, que presidia Jesús Segura i que era seu de l'Agrupació Científico-Excursionista, d'on havia sortit la iniciativa.

El dissabte, 25 de maig, la Sala Cabanyes va convocar un concurs infantil d'ortografia catalana dirigit pel professor Manuel Clariana.

L'endemà, diumenge, s'inaugurà un monòlit amb l'efígie de Fabra, obra de Jordi Arenas, que es va situar a la cruïlla de la ronda Prim amb la carretera d'Argentona. Hi assistí Carola Fabra. A continuació, a la Biblioteca de la Caixa Laietana, va tenir lloc l'acte acadèmic. Francesc Vallverdú va fer una exposició sobre l'obra fabriana i Joan Triadó va historiar la vida del Mestre.

Durant l'any es van fer conferències i es van publicar escrits a l'entorn de Fabra. A El Racó, el catedràtic mataroní Antoni Comas i Joaquim de Camps i Arboix van pronunciar conferències sobre l'obra i la vida de Fabra.

Al diari *Mataró*, Francesc Masriera publicava l'article "Fabra excursionista", on posava de manifest la passió del filòleg per la muntanya, i Robert Lleonat una completa biografia de Fabra. L'Ajuntament va decidir donar el nom de Pompeu Fabra a un carrer de la ciutat.

MATARÓ 1997. BIBLIOTECA POMPEU FABRA

El 22 de novembre de 1997, es va inaugurar la primera biblioteca finançada amb fons públics. L'Ajuntament va acordar anomenar-la Pompeu Fabra. La instal·lació elèctrica d'aquesta biblioteca s'alimenta d'energia solar; la façana està recoberta amb plaques fotovoltaïques.

Fabra, un home avançat al seu temps, enginyer, excursionista i amant de la natura, hauria estat content de saber que la biblioteca que porta el seu nom és un edifici pioner en l'aprofitament de les energies renovables.

Anna Comas i Valls

LES OBRES COMPLETES

SOLÀ, Joan; Jordi Mir [eds.] *Obres completes*. Barcelona: Edicions 62; València: Edicions 3 i 4; Palma: Moll, 2005-2013. 9 v.

SOBRE POMPEU FABRA I LA SEVA OBRA

BERNAL, M. Carme; Carme Rubió Larramona. *Tant de gust de conèixer-lo, senyor Fabra*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2018

COMAS VALLS, Anna. *Pompeu Fabra: les seves relacions amb Mataró*. Sessió d'Estudis Mataronins 23a, (2006), p.101-109 [Aquest article amplia la informació sobre Pompeu Fabra i la seva relació amb Mataró que podeu llegir a la guia]

FABRA, Carola. *Pompeu Fabra, el meu pare: records personals de Carola Fabra*. Barcelona: La Campana, 1991

GINEBRA SERRABOU, Jordi; Joan Solà. *Pompeu Fabra: vida i obra*. Barcelona: Teide, 2008

Pompeu Fabra és el codificador de la llengua catalana moderna. Enginyer de formació i lingüista de vocació, va ser el responsable de les tres obres de referència del català: les *Normes ortogràfiques* (primera versió de 1913), la *Gramàtica catalana* (1918) i el *Diccionari General de la llengua catalana* (1932).

Llibres disponibles a la Xarxa de Biblioteques Municipals

JANÉ, Albert. *Pompeu Fabra; La llengua catalana*. Barcelona: Mediterrània, 2013

MANENT, Jordi. *Pompeu Fabra a l'exili*. Barcelona: Proa, 2005

MARTÍ I CASTELL, Joan. *Pompeu Fabra i l'Institut d'Estudis Catalans*. Barcelona: Fundació Universitat Catalana d'Estiu; Institut d'Estudis Catalans, 2006

MIR, Jordi [ed.] *Memòria de Pompeu Fabra: 50 testimonis contemporanis*. Barcelona: Proa, 1998

Pompeu Fabra: 10 aspectes de l'home i l'obra. Barcelona: Diputació de Barcelona; Fundació Universitat Catalana d'Estiu, 2013

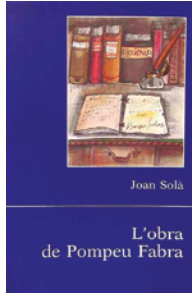
SOLÀ, Joan. *L'obra de Pompeu Fabra*. Barcelona: Teide, 1991

SOLÀ, Joan [coord.]. *Pompeu Fabra: l'home, l'obra, el país*. Sabadell: Caixa de Sabadell, 1998

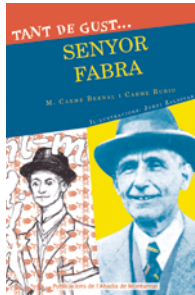
TORRENT ALAMANY-LENZEN, Aina Maria. *Pompeu Fabra y la configuración del catalán moderno*. Bonn: Romanistischer, 1997

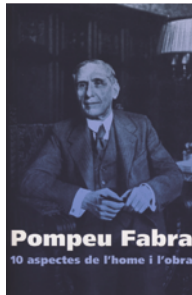
Pompeu Fabra, el meu pare

L'obra de Pompeu Fabra

Tant de gust... senyor Fabra

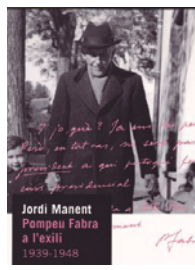
10 aspectes de l'home i l'obra

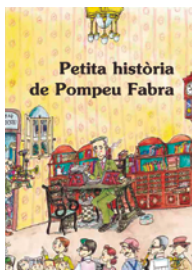
Memòria de Pompeu Fabra

Pompeu Fabra: vida i obra

Pompeu Fabra a l'exili 1939-1948

Petita història de Pompeu Fabra